

ÚVOD DO STUDIA

PhDr. Jana Kohnová, Ph.D.

*Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství,
Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta*

esf evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Další vzdělávání pedagogických pracovníků na PedF UK Praha (CZ.1.07/1.3.00/19.0002)

ÚVOD DO STUDIA

PhDr. Jana Kohnová, Ph.D.
Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství,
Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta

Studium:
**Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů
2. stupně ZŠ a SŠ**

Kurz:
Úvod do studia

OBSAH

Úvod.....	6
1 Základní informace o univerzitě a fakultě.....	8
1.1 Univerzita Karlova v Praze.....	8
1.2 Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze.....	9
2 Název studijního programu a jeho legislativní vymezení.....	10
3 Cíl studijního programu, studijní plán, forma studia.....	14
3.1 Cíle studijního programu.....	14
3.2 Studijní plán.....	15
3.3 Sylaby jednotlivých předmětů.....	18
3.4 Forma studia, nároky distanční části studia.....	21
4 Práva a povinnosti studentů, podpora studia.....	23
4.1 Základní dokumenty.....	25
4.2 Studijní oddělení.....	25
4.3 Knihovna.....	25
4.4 Fakultní prodejna knih.....	26
5 Vzdělávání k profesi „učitel“ a další vzdělávání pedagogických pracovníků na vysokých školách.....	27
5.1 Historická poznámka.....	27
5.2 Současné dokumenty vzdělávací politiky.....	28
5.3 Koncipování vzdělávacích programů studia učitelství.....	30
5.4 Realizace učitelského vzdělávání.....	30
Závěr.....	35
Doporučená literatura.....	36
Legislativa.....	37
Přílohy.....	39

Anotace

Předkládaný text je podpůrný studijní materiál pro program kvalifikačního studia *Učitelství 2. stupně základní školy a všeobecně vzdělávacích předmětů střední školy*. Obsahuje základní informace o tomto programu, jeho vymezení, obsah a podmínky, které musí student splnit pro úspěšné absolvování. Jsou uvedeny základní univerzitní i fakultní vnitřní předpisy, které je třeba respektovat. Stručně je uvedena metodika distanční formy studia. Část textu je zaměřena na vzdělávání k profesi učitel z hlediska historického i současné legislativy se zaměřením na učitelské vzdělávání na vysokých školách v České republice.

Annotation

This presented text is a supportive study material for the qualification program Teaching in the Low Secondary schools and of General educational subjects in the High schools. The text contains basic information, its definition, contents and the conditions to be fulfilled by the students to graduate successfully. Basic university and faculty internal regulations are mentioned. Attention is also paid to the methodology of distance form of studies. One part of the text is oriented to the education of teacher's profession, from the perspective of historical and current legislation, with emphasis on teachers' education in the Czech Republic.

Klíčová slova

učitel, studium, kvalifikační předpoklady, učitelská kvalifikace, studijní program, studijní plán, kombinované studium, distanční vzdělávání, školská legislativa

Keywords

Teacher, Study, Qualification Preconditions, Teacher's Qualification, Study Program, Study Plan, Combined Study, Distance Education, School Legislation

Základní údaje o studijním programu

Název studia:

Studium ke splnění kvalifikačních předpokladů (§ 1 vyhlášky č. 317/2005 Sb.),
Studium v oblasti pedagogických věd (§ 2 vyhlášky č. 317/2005 Sb.)

Studijní program:

Učitelství druhého stupně základní školy a všeobecně vzdělávacích předmětů
střední školy

Typ studia: CŽV

Forma studia: kombinovaná

Délka studia: 3 semestry

Obor je určen: pro absolventy magisterského vysokoškolského studia
neučitelského zaměření

Základní podmínky pro přijetí:

- absolvování VŠ na mgr. úrovni,
- zdravotní způsobilost uchazeče,
- splnění kritérií výběrového řízení (v souladu s § 8 odst. (1) písm. d) a § 9 odst. (1) písm. c) zákona č. 563/2004 Sb. v aktuálním znění).

Způsob ukončení studia:

- obhajoba závěrečné práce,
- závěrečné zkoušky z pedagogiky, psychologie a oborové didaktiky.

Získaná kvalifikace:

Učitel druhého stupně základní školy a všeobecně vzdělávacích předmětů
střední školy

Úvod

Tato publikace je zpracována jako manuál pro studenty celoživotního vzdělávání, a to programu pro získání kvalifikace učitelství pro výuku na 2. stupni základní školy a pro výuku všeobecně vzdělávacích předmětů na střední škole. Frekventanti tohoto vzdělávacího programu jsou učitelé z činné praxe, kteří nemají požadovanou učitelskou kvalifikaci, ale vysokoškolské studium absolvovali a úspěšně dokončili. Tento text proto nelze chápat jako obecný „úvod do vysokoškolského studia“. Předkládaný text má usnadnit orientaci na vysoké škole odlišné od jimi dříve studované a seznámit studenty nejen s odlišným a aktuálním systémem a prioritami nově studované vysoké školy, ale i se změnami, které proběhly během posledních let v systému vysokoškolského vzdělávání.

Cílem předmětu *Úvod do studia* je také poskytnutí základních informací o Univerzitě Karlově v Praze a Pedagogické fakultě, o studiu na této fakultě, především pak o studovaném vzdělávacím programu, formě a organizaci studia a požadavcích na studenty. Uvedení do studia má usnadnit orientaci studentů v počáteční fázi studia nejen v nově studovaném programu, ale seznámit je s podmínkami vzdělávání na Pedagogické fakultě.

Předmět *Úvod do studia* by měl podat základní představu o časových i studijních nárocích a usnadnit studentům rozvržení studijních povinností. Měl by podat potřebné informace pro splnění administrativních požadavků, ale také o nabídkách podporujících studium.

Student bude seznámen s aktuální školskou legislativou, mj. s ustanoveními, která garantují získání trvale platné učitelské kvalifikace pro výuku všeobecně vzdělávacích předmětů.

Považujeme za významné, aby při zahájení studia pro učitelkou profesí byl student uveden alespoň stručnými odkazy také do historického kontextu vývoje učitelkého vzdělávání v českých zemích.

Úvod do studia je členěn na několik souborů informací:

1. Základní informace o Univerzitě Karlově v Praze a o Pedagogické fakultě.
2. Studijní program a jeho legislativní vymezení.
3. Cíl vzdělávacího programu, studijní plán, forma studia a nároky distanční části studia.
4. Práva a povinnosti studentů.
5. Vzdělávání k profesi „učitel“ a aktuální otázky učitelské profese.

1 Základní informace o univerzitě a fakultě

1.1 Univerzita Karlova v Praze

Informace níže uvedené¹ jsou jen heslovité, ani delší pojednání nemůže nahradit rozsáhlou literaturu o Karlově univerzitě a jejích dějinách.²

Karlova univerzita v Praze (Universitas Carolina Pragensis) je, jak se obvykle uvádí, „nejstarší univerzitou severně od Alp a na východ od Rýna“. Byla založena v roce 1348 králem českým a císařem římským Karlem IV. Praha se tak stala již v této době významným centrem vzdělanosti. Mezi rektory Univerzity Karlovy, jejími profesory i absolventy najdeme během její historie mnoho osobností celosvětového významu. Od roku 1366 až do dnešní doby je vlastním sídlem univerzity staroslavné Karolinum. Den založení pražské univerzity, jímž byl 7. duben 1348, je každoročně slaven nejen celou univerzitou, ale i celonárodně a také se zahraničními hosty jako významný den vzdělanosti.

V současné době je Univerzita Karlova největší českou vysokou školou a nejlépe mezinárodně hodnocenou českou univerzitou. Aktuálně má 17 fakult, na nichž studuje více než 53 000 studentů, což je zhruba jedna šestina všech studentů v ČR. Karlova univerzita poskytuje studium ve více než 300 akreditovaných studijních programech se 642 studijními obory. V bakalářských studijních programech studuje přes 20 000 studentů, v magisterských téměř 25 000 studentů a v doktorských 8 000 studentů. Více než 7 000 studentů jsou cizinci. Každoročně absoluuje 9 000 studentů. Kurzy celoživotního vzdělávání, tedy takové

-
- 1 Uvedené informace jsou jen zásadně orientační a vycházejí z textů prezentovaných na fakultních a univerzitních webových stránkách (viz uvedená literatura a informační prameny).
 - 2 Výběr doporučené literatury k dějinám Univerzity Karlovy v Praze viz Doporučená literatura.

vzdělávací programy, jakému je určena tato publikace, ročně absolvuje přes 16 000 účastníků.

1.2 Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Tato fakulta patří mezi „mladší“ fakulty, vznikla v listopadu 1946. Byla založena na základě dekretu prezidenta republiky ze dne 27. října 1945,³ kterým bylo krátce po skončení druhé světové války zavedeno v Československu vysokoškolské vzdělávání učitelů všech stupňů a druhů škol. V návaznosti na tento dekret vydalo Prozatímní Národní shromáždění zákon o zřízení pedagogických fakult. Ve městech, kde byly univerzity, se staly pedagogické fakulty jejich součástí. Ke slavnostnímu otevření Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy došlo 15. listopadu 1946 v Domě umělců v Praze za přítomnosti prezidenta republiky Dr. Edvarda Beneše.

Na Pedagogické fakultě UK se připravuje v současné době okolo 3 700 studentů v pregraduálním studiu – v bakalářských, magisterských a doktorských studijních programech – na učitelství pro všechny stupně škol a další pedagogické profese. Celkem se v těchto programech a programech celoživotního vzdělávání (další profesní a zájmové vzdělávání učitelů, univerzita třetího věku) vzdělává bezmála 10 000 studujících.

Vzdělávací oblast realizovaná fakultou je skutečně široká. Představuje přípravu učitelů ve spektru všech vyučovaných předmětů na druhém stupni základní školy (vyjma fyziky a zeměpisu) a všeobecně vzdělávacích předmětů pro střední školy. Vzdělávají se zde učitelé pro 1. stupeň základní školy, učitelky pro mateřské školy, odborníci ve speciální pedagogice a psychologii. Na této fakultě jsou studijní programy na přípravu vychovatelů pro školní družiny, kluby a všechny typy volnočasových a výchovných zařízení, také pro pedagogiku volného času.

3 Dekret prezidenta č.132/1945 Sb., částka: 55, o vzdělání učitelstva. Viz příloha č. 1.

Dále je zde několik programů studia managementu pro řídicí pracovníky ve školství.

Tato studia nabízí Pedagogická fakulta UK jak v řádném prezenčním studiu či řádném studiu v kombinované formě, tak i v programech celoživotního vzdělávání. Studium některých oborů fakulta realizuje ve spolupráci s jinými fakultami UK. Celkem Pedagogická fakulta v Praze každoročně nabízí svým uchazečům v akreditovaných studijních programech přes 50 jednotlivých oborů.

V akademickém roce 2014/2015 je rektorem Univerzity Karlovy prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA. Univerzita Karlova má v současné době devět prorektorů, kteří tvoří kolegium rektora. Kromě prorektorů jsou v kolegiu rektora kancléř, kvestorka univerzity, předseda Akademického senátu UK a ještě další osobnosti univerzity.⁴

Pedagogická fakulta UK má v čele děkanku doc. PaedDr. Radku Wilovou, CSc. Fakulta má sedm proděkanů. Veškeré aktuálně platné informace o Pedagogické fakultě včetně organizačního členění děkanátu i pedagogických pracovišť najdete na webových stránkách fakulty.⁵

2 Název studijního programu a jeho legislativní vymezení⁶

Název studia:

Studium ke splnění kvalifikačních předpokladů (§ 1 vyhlášky č. 317/2005 Sb.)

4 Podrobné informace o Univerzitě Karlově v Praze najdete na: <http://www.cuni.cz/>.

5 Fakultní stránky mají adresu <http://www.pedf.cuni.cz>. Svoje stránky mají také jednotlivé katedry.

6 Pro přehlednost jsou následující informace stručně uvedeny v tabulce za titulní stránkou, ale bez komentářů.

Studium v oblasti pedagogických věd (§ 2 vyhlášky č. 317/2005 Sb.)

Studijní program:

Učitelství druhého stupně základní školy a všeobecně vzdělávacích předmětů střední školy

Studium vychází z následujících legislativních dokumentů:

1. **Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách** a o změně a doplnění dalších zákonů – vysokoškolský zákon, v aktuálním znění (ve znění novely č. 48/2013 Sb.). Toto studium vychází z ustanovení § 60 *Celoživotní vzdělávání*.⁷
2. **Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících**, v aktuálním znění (ve znění novely č. 198/2012).⁸ Toto studium je vymezeno v díle 2 *Získávání odborné kvalifikace pedagogických pracovníků*, a to § 8 *Učitel 2. stupně základní školy* a § 9 *Učitel střední školy*, odstavec (1), který se týká učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů střední školy.
3. **Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků**, v aktuálním znění (ve znění vyhlášky č. 329/2013 Sb.).⁹ Terminologicky, co do rozsahu a dalších podmínek vymezuje uvedená vyhláška toto studium podle § 1 písm. a) jako *Studium ke splnění kvalifikačních předpokladů*, dále pak vychází toto studium z § 2 a je určeno jako *Studium v oblasti pedagogických věd*.

Tento studijní program je zpracován v souladu s *Řádem celoživotního vzdělávání Univerzity Karlovy v Praze* ze dne 4. prosince 2012 pod čj. 53 551/2003-30.¹⁰ Studium se řídí dalšími vnitřními předpisy Univerzity Karlovy v Praze a vnitřními předpisy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy.

7 Viz příloha č. 2.

8 V roce 2014 je projednávána a již předložena Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR další novela, která opět snižuje nároky na kvalifikaci učitelů, v platnost má vstoupit 1. 1. 2015.

9 Text novely je k dispozici na internetu: <http://www.sbirka.cz/POSL4TYD/NOVE/13-329.htm>.

10 Viz příloha č. 3.

Na základě příslušných paragrafů uvedené legislativy zní název studijního programu *Učitelství druhého stupně základní školy a všeobecně vzdělávacích předmětů střední školy*, je akreditován ministerstvem školství jako vzdělávací program v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v souladu se zákonem č. 563/2004 Sb. pod čj. 10446/2014-1-396.

Ve výše uvedeném zákoně č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, jsou podmínky, za kterých získá učitel odbornou kvalifikaci,¹¹ formulovány následovně:

Učitel druhého stupně základní školy

Podle citovaného zákona je vymezeno několik cest k získání odborné kvalifikace „Učitel druhého stupně základní školy“. Různost možností získat kvalifikaci byla spojena se stanovením a zaručením takových požadavků na studium, aby absolventi dosáhli stejné úrovně vzdělání. Předpokladem pro získání uvedené kvalifikace je znalost konkrétního oboru, jen tato podmínka umožní, aby se tato znalost mohla následným studiem transformovat do *didaktické znalosti obsahu* vyučovaného předmětu. V zákoně je zde pojednávávané studium získání kvalifikace vázáno na splnění dvou podmínek:

- 1. podmínka** – § 8 odst. (1): „*Učitel druhého stupně základní školy získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném **magisterském studijním programu**,*“
- 2. podmínka** – § 8 odst. (1) písm. d): „*(studiem) **studijního oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného předmětu.***“

Při splnění těchto dvou podmínek získá dosud nekvalifikovaný učitel „*vzděláním v programu **celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou zaměřeném na přípravu učitelů druhého stupně základní školy***“ ze zákona plně platnou a nezpochybnitelnou kvalifikaci (zák. č. 563/2004 Sb. § 8 odst. (1) písm. d).

11 Viz příloha č. 4.

Učitel všeobecně vzdělávacích předmětů střední školy

Stejně tak je několik rovnocenných studijních programů pro dosažení odborné kvalifikace „Učitel všeobecně vzdělávacích předmětů střední školy“. U této kategorie platí následující znění odpovídající části zákona pro zde prezentovaný studijní program. Je požadováno obdobné splnění podmínek:

- 1. podmínka** – § 9 odst. (1): „*Učitel všeobecně vzdělávacích předmětů střední školy získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném **magisterském studijním programu,***“
- 2. podmínka** – § 9 odst. (1) písm. c): „***ve studijním oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného všeobecně vzdělávacího předmětu.***“

Učitelská kvalifikace pro výuku všeobecně vzdělávacích předmětů na střední škole po splnění těchto dvou podmínek se pak získá „***vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů střední školy,***“ (zák. č. 563/2004 Sb. § 9 odst. (1) písm. c).

Podle § 8 odst. (1) písm. d) bod 2. stanoví vzdělání v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaného vysokou školou zaměřeného na přípravu učitelů střední školy jako platné pro získání kvalifikace také pro učitele druhého stupně.

Podmínky studia jsou vymezeny výše uvedeným *Řádem celoživotního vzdělávání Univerzity Karlovy v Praze* a vnitřními předpisy Pedagogické fakulty UK. Je povinností a současně nezbytností, aby se student s těmito předpisy seznámil. Veškerá aktuální opatření, změny a nová ustanovení fakulty či jednotlivých kateder a ústavu jsou zveřejňována na internetu, každý student by měl webové stránky fakulty i ústavu pravidelně sledovat. Důležitým průvodcem při plnění studijních povinností je *Harmonogram akademického roku* a jeho specifikace pro studenty kvalifikačních programů celoživotního vzdělávání.

3 Cíl studijního programu, studijní plán, forma studia

3.1 Cíle studijního programu

Cílem studia je **poskytnutí ucelených teoretických vědomostí spolu s dovedností jejich praktické aplikace pro výkon profese** učitele druhého stupně základní školy a všeobecně vzdělávacích předmětů na střední škole.

Dalším cílem je zvládnutí studijních požadavků a na základě úspěšně vykonaných závěrečných zkoušek a obhajoby závěrečné práce a následné **získání osvědčení o kvalifikaci pro výkon této profese**.

Studijní program je akreditován Akreditační komisí pro DVPP Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Pro tento program byl v rámci projektu ESF zpracován na fakultní úrovni *Standard studia Učitelství druhého stupně základní školy a všeobecně vzdělávacích předmětů střední školy*.¹²

Obsah studijního programu vychází jednak z ustanovení § 2 vyhlášky č. 317/2005 Sb. odst. (1), podle něhož má absolvent získat „znalosti a dovednosti z oblasti pedagogických, speciálně pedagogických nebo psychologických věd“. Program je koncipován na základě poznatků a teorií školního vzdělávání a jeho potřeb, ale vychází rovněž z hodnocení a analýz vzdělávacích programů pro učitele a další pedagogické pracovníky, které *Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství*¹³ realizuje již dvacet let. Při koncipování studijního programu byl kladen důraz jak na oblast pedagogických, tak i na oblast psychologických věd. Zvláštní důraz je kladen na oborové didaktiky, z nichž je také psána závěrečná práce.

12 Standard byl vydán Pedagogickou fakultou UK v rámci projektu ESF. Viz KOHNOVÁ, J. *Standard studia Učitelství pro 2. st. ZŠ a Učitelství VVP pro SŠ*.

13 V dřívějších letech byly tyto činnosti realizovány pod jiným jménem ústavu nebo jako součást jiného ústavu.

3.2 Studijní plán

Studijní plán¹⁴ obsahuje základní údaje o hodinové dotaci jednotlivých předmětů a podílu přímé a distanční výuky, ale i jména vyučujících a formu zakončení předmětu.¹⁵

1. ročník		Zimní semestr		Letní semestr	
Předmět	lektor	Počet hod.	Z/Zk	Počet hod.	Z/Zk
Modul univerzitního základu					
Úvod do studia	PhDr. Jana Kohnová, Ph.D.	2/0	Z		
Biologie dítěte	Mgr. Jitka Jirsáková, Ph.D.	6/4	KZ		
Český jazyk a kultura mluveného projevu	PhDr. Josef Lesák	6/4	Z		
Filosofie výchovy a hodnotová etika učitelství	prof. Anna Hogenová, CSc.	8/6	Z		
Školské právo	PaedDr. Ivo Zachař	4/2	Z		
Pedagogický modul					
Obecná pedagogika a dějiny pedagogiky	PhDr. Jiřina Novotná	18/14	Zk		
Obecná didaktika	PaedDr. Nataša Mazáčová, Ph.D.	12/8	Zk		
Pedagogická praxe	Mgr. Yvona Kostecká, Ph.D.			0/20	Z

14 Studijní plán – studijní rok 2013/2014; 2014/2015: Učitelství 2. stupně ZŠ a všeobecně vzdělávacích předmětů SŠ.

15 Může to být zkouška – ústní či písemná, zápočet či klasifikovaný zápočet.

Sociologie výchovy a sociální pedagogika	PhDr. Eva Marádová, CSc.			12/8	Zk
Specifické poruchy učení a chování	PaedDr. Drahomíra Jucovičová			8/6	Zk
Uvedení do speciální pedagogiky	Mgr. Jaroslava Budíková			6/4	KZ
Psychologický modul					
Pedagogicko-psychologická diagnostika	PhDr. Richard Braun, Ph.D.			12/8	Z
Psychologie vývojová a osobnosti	PhDr. Daniel Heller	16/10	Zk		
Sociální a pedagogická psychologie	PhDr. Daniel Heller			12/8	Zk
Oborový modul					
Metodika k závěrečné práci	PhDr. Jana Kohnová, Ph.D.			2/0	Z
Oborové didaktiky	Různí			12/6	
Celkový počet hodin za rok studia		72/48		64/60	
2. ročník		Zimní semestr		Letní semestr	
Předmět	lektor	Počet hod.	Z/Zk	Počet hod.	Z/Zk
Oborový modul					
Oborové didaktiky	Různí	8/2	Zk		
Celkový počet hodin za studium		144/110			

Studijní plán je členěn do 4 modulů:

- ***Modul univerzitního základu***

Obsahuje předměty:

- Úvod do studia
- Filosofie výchovy a etika učitelské profese
- Biologie dítěte
- Český jazyk a kultura mluveného projevu
- Školské právo

Tento modul představuje obecné uvedení do kontextu, v němž probíhá profesní činnost učitele. Modifikovaně by měl být obsažen ve všech kvalifikačních programech pro učitele všech stupňů i typů škol.

- ***Pedagogický modul***

Obsahuje předměty:

- Obecná pedagogika a dějiny pedagogiky
- Obecná didaktika
- Sociologie výchovy a sociální pedagogika
- Uvedení do speciální pedagogiky
- Specifické poruchy učení a chování
- Pedagogická praxe

Uvedené předměty jsou zásadně určujícím vzdělanostním základem pro učitelskou profesi. Totéž platí i u modulu psychologického

- ***Psychologický modul***

Obsahuje předměty:

- Psychologie vývojová a psychologie osobnosti
- Pedagogická a sociální psychologie
- Pedagogicko-psychologická diagnostika

Stejně, jak je uvedeno výše u modulu pedagogického, je uvedená oblast psychologického vzdělání nezbytnou součástí vzdělání učitele.

- ***Oborový modul***

Obsahuje níže uvedené předměty a je pro studenty dělen podle jejich oborového zaměření. Obsahuje oborové didaktiky jednotlivých vy-

učovacích předmětů, které jsou v úzké vazbě na předchozí vysokoškolské studium oboru, který je příbuzný vyučovanému předmětu. Bez důkladné znalosti oboru, který student měl absolvovat a který je základně obsažen ve vyučovaném předmětu, nelze kvalitně zvládnout oborovou didaktiku. Oborová didaktika představuje profesní přípravu na základní učitelskou kompetenci, transformaci rozsáhlé znalosti oboru na „didaktickou znalost obsahu“, na schopnost vyučovat tak, aby si žáci osvojili znalosti, a to s porozuměním a zájmem. *Metodika psaní závěrečné práce* je spjata jistým způsobem s oborovou didaktikou, je zpracováním tématu z oborové didaktiky.

- Oborové didaktiky, které jsou ve vazbě na vystudovaný obor
- Metodika psaní závěrečné práce

Studium je členěno do tří semestrů a celkový hodinový rozsah je 256 hodin. 146 hodin je přímá výuka a 110 hodin je výuka distanční formou (viz dále).

3.3 Sylaby jednotlivých předmětů

Studijní program je rozveden v sylabech jednotlivých předmětů.¹⁶ Sylabus představuje základní vymezení požadavků, které má vzdělávací program splňovat. Sylaby a komentáře k nim jsou součástí publikace *Standard studia Učitelství druhého stupně základní školy a všeobecně vzdělávacích předmětů střední školy*. Sylaby jsou uvedeny na webových stránkách ÚPRPŠ.

Sylabus představuje pro studenty základní důležité údaje, které napomáhají orientaci ve studiu, v časovém rozložení povinností a v ujasnění cíle a významu předmětu. Sylaby jednotlivých předmětů jsou sice uvedeny na webových stránkách ÚPRPŠ, ale vyučující by měl sylabus

¹⁶ Sylabus předmětu Úvod do studia viz příloha č. 5.

komentovat na zahajovací hodině svého kurzu, zvláště by měl upozornit na požadavky, které je třeba splnit pro řádné ukončení kurzu.

Sylabus obsahuje název a kód předmětu a pak pro přehlednost tabulku, kde je jméno odborného garanta předmětu, jméno vyučujícího, název pracoviště, kde studium probíhá, akademický rok, semestr, hodinový rozsah výuky, způsob výuky, způsob ukončení předmětu.¹⁷ Dále je v sylabu uvedeno:

- cíl předmětu,
- obsah kurzu, základní teze a jejich členění,
- povinná literatura,
- doporučená literatura,
- požadavky ke zkoušce / k zápočtu.

Deskriptor předmětu

Součástí sylabu by měl být i **deskriptor předmětu** jakožto základní vymezení cílů předmětu ve třech oblastech. Jsou to **odborné znalosti, odborné dovednosti, obecné způsobilosti**.

¹⁷ Příklad sylabu viz poznámka č. 13.

Deskriptor Úvod do studia	
Odborné znalosti	<ul style="list-style-type: none"> • základní informace studiu, podmínkách, organizaci a požadavcích • legislativní vymezení studia, podmínky a forma studia, nároky spojené s kombinovanou formou studia, distanční forma • obsahové stránky studia • historie vzdělávání k profesi „učitel“, legislativní vymezení vzdělávání učitelů, dokumenty vzdělávací politiky, VŠ a fakulty vzdělávající učitele, DVPP
Odborné dovednosti	<ul style="list-style-type: none"> • orientuje se v administrativě a podmínkách VŠ vzdělávání, zná svoje práva jako student • dokáže se orientovat v požadavcích na něho kladených • zvládne metody distančního vzdělávání
Obecné způsobilosti	<ul style="list-style-type: none"> • zodpovědně přistupuje ke studiu a má kladný vztah k instituci, na niž studuje • dokáže zdůvodnit podle legislativy plnohodnotnost své kvalifikace

Doporučená literatura:

- Příslušné legislativní dokumenty (zákony, vyhlášky, základní dokumenty pro školní vzdělávání)
- Odborná literatura k dějinám učitelského vzdělávání
- Odborná literatury k distančnímu vzdělávání

Požadavky k zápočtu:

Účast na výuce

V případě omluvené absence – splnění požadavků je možné na vypsané konzultaci, kde student prokáže orientaci v přednášené tematice a poskytnutých studijních podkladech.

3.4 Forma studia, nároky distanční části studia

Specifikem tohoto studijního programu je, že se jedná o studium v systému celoživotního vzdělávání. Nabízený studijní program má „kombinovanou formu studia“, tedy toto studium má jistý podíl distančního vzdělávání. V mnoha aspektech a nárocích se tedy především svou formou výrazně liší od studia absolvovaného v prezenční formě. Znamená to, že část studia je absolvována klasickou formou přednášek a na ně navazujícím samostudiem odpřednášených témat a zadané literatury. Další část studia probíhá distanční formou.¹⁸ Specifické na této formě studia je, že některá témata musejí studenti zvládnout, aniž by byla odpřednášena, jen na základě zadaných studijních opor. Výuka může probíhat také v on-line prostředí. Zvládnutí zadané tematiky distanční formou je ověřováno obdobně jako látka prezentovaná na přednáškách a seminářích.

Znaky distančního vzdělávání

Distanční studium má svá specifika, která je třeba si pro zvládnutí učiva studovaného distančně uvědomit a naučit se tyto odlišnosti nejen zvládat, ale i účelně využívat.

Jedná se o studium realizované multimediální formou řízeného studia, v němž jsou vyučující a konzultanti v průběhu vzdělávání po určité časové etapy (nebo trvale) fyzicky odděleni od vzdělávaných.

Specifikem distančního vzdělávání však není pouze fyzické oddělení vyučujících a vzdělávaných, ale významná je autonomie učení. Tato autonomie vyžaduje od studujícího plánování studijního času, vypracování harmonogramu plnění svých „distančních“ studijních povinností.

Při tomto studiu je důležitá nabídka podpory prostřednictvím poradenství, zvláště pravidelná interakce mezi studujícím a vyučujícím.

18 Více informací viz doporučená literatura.

Organizace distanční části studia a cíle studia

Významné je jasné stanovení cílů vzdělávání. Nejde jen o cíle dané studijním plánem či vyučujícím, ty jsou sice východiskem, ale studující má sám formulovat cíl svého vzdělávání, tento cíl musí být „cílem studujícího“. Podle toho si musí zpracovat vlastní studijní plán a stanovit dílčí studijní etapy a dílčí cíle, ty pomáhají zvýšit efektivitu studia. Cíl je důležitým prvkem řízení studia. Významnou roli zde hraje schopnost sebehodnocení a kontrola vlastní úspěšnosti a jasně formulované cíle pomáhají při sebehodnocení.

Formulace cílů studia neznámá jen časové rozčlenění úseků zadaného studia, ale musíme zohlednit i „intelektuální cíle“ při hodnocení míry a úrovně zvládnuté látky. Stejně jako to budeme požadovat u svých žáků, musíme i u hodnocení vlastního studia nezůstat jen u pouhých znalostí, ale přes porozumění a schopnost aplikace atd.¹⁹ dospět ke komplexnímu poznání studovaného tématu.

Při sestavování studijního plánu je třeba vycházet z reálných možností a daných skutečností. Důležitá je třeba rozvaha nad potřebným časem ke studiu. Jen jako příklad ke zvážení při sestavování studijního plánu uvádíme možné kritérium. Čas potřebný ke čtení se liší u jednotlivých osob, ale liší se také čas prostého čtení a čas čtení při učení. Je uváděno, že za minutu přečteme 200 až 300 slov, ovšem při učení jen 50 až 100 slov za minutu. Za jednohodinové studium zvládneme přečíst 3000–6000 slov, to znamená, že za hodinu studia zvládneme asi 7, nejvýše 18 stránek textu. Je třeba také zvažovat, která doba je pro nás pro studium a soustředění nejvhodnější, ale i další okolnosti.

19 Srov. s Bloomovou taxonomií kognitivních cílů.

Prostředky distančního vzdělávání

Za prostředky distančního vzdělávání jsou mylně pokládány pouze moderní informační technologie. Ty jsou sice významné, ale nikoli jediné, zásadní význam v distančním vzdělávání mají stále knihy, tedy odborné knihy a kvalitně vybavené knihovny. Distančními komunikačními prostředky jsou rovněž jiné tištěné materiály. Dále to jsou magnetofonové záznamy, CD nosiče apod. Nejflexibilnější a pro zprostředkování nejaktuálnějších informací je v konkrétních situacích nezastupitelný internet, stejně jako možnost rychlé a snadné komunikace, kterou umožňuje e-mail, další rychle se vyvíjející komunikační prostředek. Do distančních komunikačních prostředků však stále patří také telefon, ale i rozhlas a televize.

4 Práva a povinnosti studentů, podpora studia

4.1 Základní dokumenty

Pro orientaci ve studijních povinnostech je třeba znát alespoň základní fakultní předpisy. Jedním z dokumentů, s nimiž by se měl student seznámit při zahájení studia, jsou *Pravidla pro organizaci studia na Pedagogické fakultě*.²⁰ Studijní povinnosti i práva studentů jsou dány *Studijním a zkušebním řádem Pedagogické fakulty*.²¹ Programy ČŽV mají v některých případech v rámci fakultních či celouniverzitních předpisů specifická ustanovení či odlišné termíny, pokud však není tato odlišnost uvedena, platí pro studenty kvalifikačních programů ČŽV stejné předpisy jako pro řádné studium.

20 Dostupné z: http://www.cuni.cz/UK-4422-version1-pedf_organizace_studia2013_uz.pdf.

21 Dostupné z: <http://www.cuni.cz/UK-4422-version1-PedFK001.pdf>.

Časový plán plnění studijních povinností je dán již zmiňovaným *Harmonogramem akademického roku*, jeho znalost a respektování zabrání možným problémům. Každoročně je zveřejněn na internetových stránkách fakulty.

Řada administrativních povinností bývá vyřízena již u zápisu, například:

1. *Studijní průkaz – index*. Klasický papírový studijní průkaz je pro řádné studenty Univerzity Karlovy nahrazován průkazem elektronickým. Pro studenty kvalifikačních programů celoživotního vzdělávání by měl zatím zůstat papírový studijní průkaz – index. Student je povinen do tohoto indexu pečlivě vyplnit všechny náležitosti, nejen titulní stranu, ale podle studijního plánu všechny názvy předmětů, podle rozvrhu jména vyučujících. V indexu nemůže student nic škrtnout ani mazat či přepisovat.
2. *Smlouva o studiu v programu celoživotního vzdělávání*, která je uzavírána mezi studentem a vysokou školou podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, a podle občanského zákoníku.

Jedním z dalších úkolů by mělo být pro studenta vyřízení *studentského průkazu*. Pro studenty celoživotního vzdělávání to je přesněji „*průkaz externího uživatele služeb UK*“ (průkaz pro veřejnost). Tento průkaz slouží k identifikaci studenta, opravňuje k využívání knihovny, menzy, umožňuje vstup do prostředí moodle, bez čehož je obtížné participovat na on-line výuce. Studenti Univerzity Karlovy tento průkaz získají v Informačním a poradenském centru UK v Celetné 13. Veškeré informace jsou na webu UK. Vystavení průkazu stojí 180 Kč, fotografii pořizuje pracovník střediska na místě, nutný je občanský průkaz.

4.2 Studijní oddělení

Všechny administrativní záležitosti vyřizuje student přes studijní oddělení prostřednictvím studijní referentky, k níž patří. Studijní oddělení se nachází v hlavní budově fakulty v ulici M. Rettigové 4 v prvním patře. Studijní program *Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů druhého stupně základní školy a střední školy* administrativně zajišťuje referentka paní Ivana Merellová.

Veškeré žádosti je nutné vyřizovat přes studijní oddělení na úředních formulářích a podávat je přes podatelnu. Týká se to žádostí o uznání zkoušek, o přerušení studia a dalších.

4.3 Knihovna

Knihovna Pedagogické fakulty UK se nachází v hlavní budově M. Rettigové 4 v přízemí. Fond knihovny tvoří především literatura z oborů pedagogika, psychologie a literatura ze vzdělávacích oblastí, na něž je výuka na fakultě zaměřena. Studenti zde najdou publikace nezbytné ke svému studiu, mj. i specifické tituly doporučené literatury nebo podpůrné texty pro distanční části studia.

Knihovna poskytuje:

- a) Služby výpůjční. Jednak výpůjčky externí, kde je výpůjční doba 1 měsíc nebo 14 dní podle počtu výtisků a jejich využívání studenty. Slovníky, encyklopedie a časopisy si lze půjčovat pouze prezenčně ve studovně knihovny.
- b) Služby informační, např. o možnostech vyhledávání v elektronickém katalogu knihovny a dalších elektronických zdrojích.
- c) Služby rešeršní.

Pro čtenáře je k dispozici využití PC, vyhledávání v katalogu, internet pro studijní účely.

Základní informace o knihovně – jejich výpůjčních hodinách, el. katalogu apod. – jsou na webu fakulty nebo je poskytnou přímo v knihovně pracovníce knihovny. Specifické informace pro studenty programů ÚPRPŠ včetně ukázek závěrečných prací obhájěných v těchto programech poskytne paní Martina Růžičková.

Doporučujeme i posluchačům studijních programů CŽV, aby se v knihovně z výše uvedených důvodů registrovali. Pro registraci je nutný průkaz externího uživatele služeb UK (průkaz pro veřejnost). Dalším krokem je vyplnění Dohody o automatizované výpůjčce v Ústřední knihovně fakulty v M. Rettigové. S tímto průkazem pro veřejnost se můžete registrovat také v knihovnách dalších fakult UK. Pokud již máte průkaz studenta jiné fakulty UK, můžete s ním do knihovny PedF.

Pro správnou spolupráci s knihovnou je třeba uvedení aktuální e-mailové adresy v knihovním systému – upozornění na konec výpůjční doby, upomínky, aktuální informace.

4.4 Fakultní prodejna knih

Vzhledem k tomu, že pro studenty celoživotního vzdělávání, pokud nejsou z Prahy nebo z blízkého okolí, je obtížné obstarávat si studijní literaturu, doporučujeme využití fakultní prodejny knih. Tato prodejna je rovněž v hlavní budově fakulty.

5 Vzdělávání k profesi „učitel“ a další vzdělávání pedagogických pracovníků na vysokých školách

5.1 Historická poznámka

Ve střední Evropě je dlouhá tradice vzdělávání učitelů, provázená snahami o zavedení systému v přípravném studiu, ale také o průběžný rozvoj učitelů v činné praxi, tedy o jejich další vzdělávání.

Již od 16. století můžeme uvést v českých zemích jistý systém dalšího vzdělávání učitelů.

V 16. a 17. století byli učitelé městských partikulárních škol podřízeni rektorovi pražské utrakvistické univerzity. Rektor si předvolával správce škol (ředitele) a učitele k přezkoušení a k pedagogické instrukci, prováděl inspekci těchto škol, psal učitelům metodické dopisy a doporučoval literaturu. Jako příklad péče o pedagogickou činnost učitelů je uváděn kromě jiných rektor Martin Bacháček z Nauměřic (Pešek, 1997).

S dějinami vzdělávání a vývojem pedagogického myšlení budou studenti blíže seznámeni během studia. Jen v souvislosti s charakterem studia, které je řazeno do celoživotního vzdělávání, připomeňme, že myšlenka celoživotního vzdělávání není zásadně nová, najdeme ji už v díle Jana Ámose Komenského.

Na rozvoj vzdělání, a tedy i na učitelské vzdělávání, v našich zemích měla zásadní vliv tereziánská školská reforma, ale také obrozenecké aktivity české společnosti v 19. století.

Pojem „další vzdělávání učitelů“ se ve školské legislativě poprvé objevuje ve školském zákoně z r. 1869,²² kde je dalšímu vzdělávání učitelů věnována kapitola o pěti paragrafech.

Významné úsilí o vzdělávání učitelů v období první Československé republiky je završeno ihned po skončení 2. světové války, kdy je v roce 1945 dekretem prezidenta republiky zavedeno vysokoškolské vzdělávání pro učitele všech typů a stupňů škol, je založen Výzkumný ústav pedagogický a krajské a okresní pedagogické sbory zaměřené na rozvoj a další vzdělávání učitelů v činné praxi. V roce 1946 jsou následně založeny pedagogické fakulty.

Po několika reformách z padesátých a začátku šedesátých let nebyla od r. 1964 forma studia ani zařazení do vysokoškolského systému u přípravného studia zásadně měněno.²³ Situace v dalším vzdělávání je od roku 1990 značně proměnlivá a nestabilní.²⁴

5.2 Současné dokumenty vzdělávací politiky

Základní dokumenty současné vzdělávací politiky²⁵ byly zpracovány na mezinárodní či tuzemské úrovni již začátkem devadesátých let. Jsou často i nadále východiskem pro nové dokumenty. Jako výběr uvádíme následující tituly:

- *Zpráva o národní politice ve vzdělávání – ČR*, oficiální dokument OECD, 1996
- *Boloňská deklaráce*, 1999²⁶

22 Zákon říšský č. 62 ze dne 14. května 1869, platný pro všechny země Rakouska-Uherska.

23 Skutečnost děleného studia se týká většiny VŠ, což zde nebudeme pojednávat. Za zmínku stojí jen skutečnost, že strukturované studium nebylo (kromě lékařských fakult) zavedeno např. ani pro vzdělávání učitelů prvního stupně ZŠ na Pedagogické fakultě UK.

24 Podrobněji je zpracováno toto téma v publikaci KOHNOVÁ, J. *Další vzdělávání učitelů a jejich profesní rozvoj*. Praha : PedF UK, 2004, s. 101–140. Poslední desetiletí je zmapováno jen v dílčích studiích.

25 Tyto dokumenty najdete např. na stránkách MŠMT na adrese: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009>.

26 Dostupné z: <http://bologna.msmt.cz/bolona-1999/bolonska-deklarace>.

- *Lisabonská strategie, 2000*
- *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Bílá kniha, 2001*²⁷
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2011–2015
- Hlavní směry strategie vzdělávací politiky do roku 2020. (Vstupní materiál do veřejné konzultace k přípravě Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020)

Rámcové vzdělávací programy

Významným dokumentem pro pedagogickou praxi jsou rámcové vzdělávací programy.

Pro učitele základních škol je to *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*, vydaný v roce 2004, který má aktuální přepracované a doplněné znění jako *Upravený Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání platný od 1. 9. 2013*.²⁸

Pro střední školy je zpracováno více rámcových vzdělávacích programů (RVP), je to jednotný RVP pro gymnázia, avšak pro střední odborné školy jsou vytvořeny rozdílné rámcové vzdělávací programy, a to podle kategorií oborů vzdělání. Jsou také samostatné RVP pro střední odborné umělecké školy.

Předpokládáme dobrou znalost příslušných rámcových vzdělávacích programů u studentů tohoto programu, neboť mnozí se ve své učitelské praxi účastnili tvorby školního vzdělávacího programu.

²⁷ Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/pdf/bilakniha.pdf>.

²⁸ MŠMT vydalo Opatřením ministra školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, čj. MSMT-2647/2013-210 upravený Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, který nabývá účinnosti od 1. 9. 2013.

5.3 Koncipování vzdělávacích programů studia učitelství

Vzdělávací programy řádného studia na vysokých školách podléhají několikanásobné kontrole kvality obsahu, koncepce a záměru a erudovanosti personálního zajištění. Jedná se o velmi náročnou proceduru, řízení probíhá na úrovni fakulty, pak na úrovni rektorátu. Konečným rozhodujícím orgánem je vládní Akreditační komise pro vysokoškolské vzdělávání.

Kvalifikační programy realizované vysokými školami v rámci celoživotního vzdělávání tuto proceduru nepodstupují. Podle zákona č. 563/2004 Sb. (a jeho aktuálního znění) jejich schvalování podléhá Akreditační komisi pro další vzdělávání pedagogických pracovníků při MŠMT. Jsou sledována obdobná kritéria jako u řádného studia. Vysoké školy vycházejí při koncipování kvalifikačních programů často ze zaměření a obsahu programů řádného studia s tím, že oborová, resp. předmětová složka je splněna v předchozím vysokoškolském studiu, což nezmenšuje význam znalosti oboru pro výuku oborové didaktiky.

5.4 Realizace učitelského vzdělávání²⁹

Vysoké školy vzdělávající učitele

Vzdělávání budoucích učitelů probíhá především na pedagogických fakultách. Nevýznamný počet učitelů však získává svoji kvalifikaci na dalších učitelských fakultách univerzit. Na Univerzitě Karlově je

²⁹ Toto pojednání je zaměřeno především na učitele základních a středních škol, a to především učitele všeobecně vzdělávacích předmětů, kde je zákonná podmínka vysokoškolského magisterského vzdělání, nezohledňujeme skutečnost, že některé kategorie učitelů mohou mít pouhou středoškolskou přípravu.

to např. na Fakultě filozofické, Fakultě přírodovědecké, Matematicko-fyzikální fakultě, Fakultě tělesné výchovy a sportu, na teologických fakultách. Obdobně je tomu i na fakultách dalších tradičních univerzit. V uvedených příkladech se jedná především o získání kvalifikovanosti učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů.

Na učitelské vzdělávání svých absolventů se orientují i vysoké školy, které se nově nazývají také univerzitami – jako jsou např. Česká zemědělská univerzita v Praze, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně.

Z technických vysokých škol má dlouhou tradici ve vzdělávání učitelů České vysoké učení technické, kde je na toto vzdělávání zaměřen Masarykův ústav vyšších studií. Učitelské vzdělávání je možné i jako souběžné studium pro obory, které nabízí např. VŠCHT, VŠE a další vysoké školy. V těchto případech, stejně jako u zemědělských univerzit, jde o učitelství odborných předmětů.

Další kvalifikační studium pro kategorii učitelů odborných uměleckých předmětů poskytují i některé umělecké vysoké školy. Toto vzdělávání je zaměřeno zvl. na učitele základních uměleckých škol, středních odborných uměleckých škol a na učitele konzervatoří.

Pedagogické fakulty

Na devíti vysokých školách jsou pedagogické fakulty, které vzdělávají:

- učitele prvního stupně ZŠ,
- většinu učitelů 2. stupně ZŠ,
- značnou část učitelů středních škol,
- pedagogy pro předškolní vzdělávání,
- speciální pedagogy,
- vychovatele,
- pedagogy pro nečitelské profese,
- pedagogy volného času,
- sociální pedagogy.

Pedagogické fakulty kladou důraz na tyto oblasti vzdělávacích programů:

- psychologie a pedagogika,
- oborové vzdělání vyučovaných předmětů,
- didaktika aprobačních předmětů (oborů),
- pedagogická praxe.

Při neexistenci *Standardu učitelského vzdělání* ani jiné „státní záležitosti“ vzdělanostního profilu učitele, která by vymezovala požadavky na úroveň a obsah přípravného učitelského vzdělávání, je výše uvedené vymezení čtyřmi základními oblastmi příliš obecné. Vzdělávací programy pedagogických fakult se proto značně liší.

Významnou roli v této situaci plní *Asociace děkanů pedagogických fakult* svými nároky na kvalitu učitelského vzdělávání a svými požadavky srovnatelnosti výstupů přípravného vzdělávání.

Cílem této asociace je: „Účinnější koordinace aktivit směřujících k zajišťování kvality učitelského povolání, především postupnou inovací pregraduální přípravy budoucích učitelů a dále pak i péčí o jejich celoživotní vzdělávání a doktorská studia.“

Další vzdělávání učitelů nabízené vysokými školami

Kvalifikační studium pro získání „učitelské způsobilosti“ je třeba chápat jako základ učitelského vzdělání, které bude dále rozvíjeno. Každý schopný a dobrý učitel svoje profesní vědomosti a dovednosti rozvíjí v každé vyučovací hodině, neboť stejně jako v každé profesi je základ získaný v profesní přípravě rozvíjen dále v každodenní praxi, reflexí výuky, zdokonalováním metod výuky i komunikací s žáky, získáváním zkušeností a zdokonalováním dovedností. Ovšem žádná vysoce odborná profese, jakou i učitelství bezesporu je, se neobejde bez vnější odborné podpory, bez inovací odborných i metodických. Proto do tohoto *Úvodu*

do studia doplňujeme část, která v programu tohoto studia není obsažena, ale na toto studium by měla bezprostředně navazovat. Je to *Studium k prohlubování odborné kvalifikace*.³⁰

V současné době je široká nabídka programů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků – okolo 20 000 programů, které nabízí více než 600 organizací a soukromých osob. Významné místo v tomto systému zaujímá nabídka vysokých škol. Vysoké školy nabízejí kvalitní a na rozvoj učitelských kompetencí systémově zaměřené programy.

Na většině vysokých škol jsou ustavena samostatná pracoviště pro ČŽV. Na učitelských fakultách se kromě jiných aktivit věnují především dalšímu vzdělávání učitelů a jejich profesnímu rozvoji. Vzdělávací aktivity zaměřené na učitele nebo na další pedagogické pracovníky vycházejí z výše uvedené legislativy. Tu jsme zatím pojednávali pouze ve spojitosti s programem, na nějž je tento *Úvod* zaměřen. Ovšem studijních možností, které jsou uvedeny ve vyhlášce o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, je daleko více.

Ve shodě s vyhláškou č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, (s respektováním dalších novel) je možné realizovat další vzdělávání pedagogických pracovníků (déle PP) v následujících oblastech. Vyhláška rozlišuje tři skupiny vzdělávacích programů:

1. studium ke splnění kvalifikačních předpokladů (*kam spadá pojednávané studium*),
2. studium pro splnění dalších kvalifikačních předpokladů,
3. studium k prohlubování odborné kvalifikace.

Nebudeme se věnovat všem druhům dalšího vzdělávání, pouze těm, které jsou zajímavé pro učitele.

30 Více o tomto studiu vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému, (ve znění novely č. 329/2013 Sb. § 1 písm. c) Studium k prohlubování odborné kvalifikace a § 10 Průběžné vzdělávání.

1. Studium ke splnění kvalifikačních předpokladů

Toto studium pro učitelské kategorie rozlišuje:

- a) Studium v oblasti pedagogických věd (§ 2 vyhlášky 317/2005 Sb.), což je dřívější „doplňující pedagogické studium“.
- b) Studium k rozšíření odborné kvalifikace [§ 6, cit. vyhl. písm. a), b), c)] , což je dřívější „rozšiřující studium“. Je to možnost rozšíření stávající aprobace o další předměty nebo získání kvalifikace pro výuku na jiném druhu či stupni školy.

2. Studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů

Sem patří studium pro vedoucí pedagogické pracovníky (§ 7 cit. vyhl.). Pro absolventy kvalifikačního studia je možnost tohoto dalšího studia zajímavá tím, že nyní jako kvalifikovaní učitelé budou splňovat jeden z požadavků pro funkci ředitele školy.

Další kvalifikační předpoklady je nezbytné splnit, pokud má učitel zájem o funkci výchovného poradce (§ 8 cit. vyhl.) nebo o kvalifikaci pro některou specializovanou činnost ve škole (§ 9 cit. vyhl.).

3. Studium k prohlubování odborné kvalifikace

Tato oblast dalšího vzdělávání, „průběžné další vzdělávání“ (§ 10 cit. vyhl.), je pro rozvoj pedagogických kompetencí učitele zásadní, je také primární pro implementaci kurikulární reformy a aktuálních změn ve školství nebo jako podpora řešení nových problémů či potřeb ve vzdělávání.

Závěr

Předkládaný text je jistým uvítáním na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a stručným uvedením do studia na této fakultě. Vzhledem k tomu, že tento *Úvod do studia* je určen absolventům vysokoškolských studií, studentům kvalifikačního studia učitelství, kteří působí a s velkou jistotou budou i nadále působit ve školách, je text zaměřen nejen na jejich seznámení se studiem, ale je orientován i na učitelské působení. Při nevelkém rozsahu nelze pojednat soubor sledovaných témat do větší hloubky, ale je doplněn nejen doporučenou literaturou, ale i řadou odkazů na uváděné dokumenty. První část, která bude čtenářům známá, považujeme za důležité zdůraznění skutečnosti, že studujete na významné vysoké škole, což je sám o sobě již určitý závazek. Přestože bylo pojednávané kvalifikační studium zavedeno zákonem již od roku 2005, uvádíme podrobný výklad jeho legislativního zakotvení, abychom zdůraznili skutečnosti, které podmiňují získání kvalifikace, ale bychom také umožnili argumentaci pro platnost kvalifikace získané absolvováním studia. Prezentován je studijní plán, zdůvodnění jeho koncepce a jeho konkretizace v sylabech jednotlivých předmětů a vymezení cílů studia jednotlivých předmětů v deskriptorech na příkladu deskriptoru *Úvodu do studia*.

Pozornost je věnována specifiku distančního studia. S odkazy na příslušné vnitřní předpisy jsou popsány povinnosti a práva studentů. Jedna kapitola je věnována vzdělávání k profesi učitele, a to v širším historickém a společenském kontextu, s důrazem na význam kontinuálního profesního rozvoje a dalšího vzdělávání.

Doporučená literatura

Dějiny Univerzity Karlovy I–IV:

SVATOŠ, M. (red.). *Dějiny Univerzity Karlovy I. (1347/48–1622)*. Praha : Univerzita Karlova, 1995. ISBN 80-7066-968-3.

ČORNEJOVÁ, I. (red.). *Dějiny Univerzity Karlovy II. (1622–1802)*. Praha : Univerzita Karlova, 1995. ISBN 80-7184-050-5.

HAVRÁNEK, J. (red.). *Dějiny Univerzity Karlovy III. (1802–1918)*. Praha : Univerzita Karlova, 1997. ISBN 80-7184-320-2.

HAVRÁNEK, J.; POUSTA, Z. (red.). *Dějiny Univerzity Karlovy IV. (1918–1990)*. Praha : Univerzita Karlova, 1998. ISBN 80-7184-539-6.

DVOŘÁKOVÁ, E. *Několik poznámek o distančním vzdělávání*. Liberec : Technická univerzita, 1999. ISBN 80-7083-332-7.

CHAROUZEK, Z.; PAVLÍK, O. *Distanční vzdělávání: Základní charakteristiky a realizační možnosti: Studijní materiál pro řízené sebevzdělávání*. Praha : Akademie J. A. Komenského, 1993.

KOHNOVÁ, J. *Další vzdělávání učitelů a jejich profesní rozvoj*. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7290-148-6.

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice – Bílá kniha. Praha : ÚIV, 2001. ISBN 80-211-0372-8.

NEJEDLÁ, D. Vývoj učitelského vzdělávání v českých zemích v letech 1946–1989. In *Rozvoj národní vzdělanosti a vzdělávání učitelů v evropském kontextu*. Praha : UK, 2002, s. 109–125. ISBN 80-7292-085-4.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha : VÚP, 2005. ISBN 80-87000-02-1.

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia. Praha : VÚP, 2007. ISBN 978-80-87000-11-3.

ZLÁMALOVÁ, H. *Úvod do distančního vzdělávání*. Praha : Centrum pro studium vysokého školství, 2000. ISBN 80-86302-10-5.

Legislativa

- Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2005, částka 111, s. 5654–5676. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.
- Vyhláška č. 329/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2013, částka 128, s. 5926–5927. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2004, částka 190, s. 10333–10345. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.
- Zákon č. 198/2012, kterým se mění zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2012, částka 68, s. 2750–2760. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.
- Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, (v aktuálním znění novely č. 48/2013 Sb.). Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/zakon-c-111-1998-sb-o-vysokych-skolach-text-se-zpracovanymi>.
- Zákon č. 561/2004 Sb. ve znění novely zákona č. 49/2009 Sb., školský zákon. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/zakony/Novela_SZ_49_2009.pdf.

Vnitřní předpisy UK a PedF

Úplné znění Řádu celoživotního vzdělávání Univerzity Karlovy v Praze ze dne 4. prosince 2012 [online]. Praha : Univerzita Karlova, © 2014 [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://www.cuni.cz/UK-146-version1-uzic-zvuk.pdf>.

Úplné znění Statutu Univerzity Karlovy v Praze ze dne 21. října 2013 [online]. Praha : Univerzita Karlova, © 2014 [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://www.cuni.cz/UK-146-version1-uzxstatutuk.pdf>.

Úplné znění Studijního a zkušebního řádu Univerzity Karlovy v Praze ze dne 11. června 2013 [online]. Praha : Univerzita Karlova, © 2014 [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://www.cuni.cz/UK-146-version1-uzviiszruk.pdf>.

Univerzita Karlova v Praze: Studijní a zkušební řád Pedagogické fakulty [online]. Praha : Univerzita Karlova, © 2014 [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://cuni.cz/UK-4422-version1-PedFK001.pdf>.

Přílohy

Příloha č. 1

Sbírka zákonů ČR
Předpis č. 132/1945 Sb.
Dekret presidenta republiky o vzdělání učitelstva

132. Dekret presidenta republiky

ze dne 27. října 1945
o vzdělání učitelstva

K návrhu vlády a po dohodě se Slovenskou národní radou ustanovují:

§ 1

Učitelé škol všech stupňů a druhů nabývají vzdělání na pedagogických a jiných fakultách (odděleních) vysokých škol. Zřízení těchto fakult (oddělení) se upraví zvlášť.

§ 2

Délku studijní doby učitelů určí vláda nařízením.

§ 3

Tento dekret nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou jej všichni členové vlády.

Dr. Beneš v. r.

+ 9 podpisů členů tehdejší vlády

Ze dne 27. 10. 1945
Částka 55/1945
Účinnost od 20. 11. 1945

Sbírka zákonů ČR 132/1945 Sb.

Je prováděn předpisem

170/1946 Sb. vládní nařízení, kterým se vydává statut pedagogických fakult a určuje studijní doba učitelů.

Zdroj: <http://www.psp.cz/docs/laws/dek/>.

Příloha č. 2

ÚPLNÉ ZNĚNÍ
ZÁKONA Č. 111/1998 SB.,
O VYSOKÝCH ŠKOLÁCH A O ZMĚNĚ A DOPLNĚNÍ DALŠÍCH ZÁKONŮ
(ZÁKON O VYSOKÝCH ŠKOLÁCH),
JAK VYPLÝVÁ ZE ZMĚN PROVEDENÝCH ZÁKONEM Č. 210/2000 SB., ZÁKONEM
Č. 147/2001 SB., ZÁKONEM Č. 362/2003 SB., ZÁKONEM Č. 96/2004 SB., ZÁKONEM
Č. 121/2004 SB., ZÁKONEM Č. 436/2004 SB., ZÁKONEM Č. 473/2004 SB., ZÁKONEM
Č. 561/2004 SB., ZÁKONEM Č. 562/2004 SB., ZÁKONEM Č. 342/2005 SB.,
ZÁKONEM Č. 552/2005 SB., ZÁKONEM Č. 161/2006 SB., ZÁKONEM Č. 165/2006 SB.,
ZÁKONEM Č. 310/2006 SB., ZÁKONEM Č. 624/2006 SB., ZÁKONEM Č. 261/2007 SB.,
ZÁKONEM Č. 296/2007 SB., ZÁKONEM Č. 189/2008 SB., ZÁKONEM Č. 110/2009
SB., ZÁKONEM Č. 419/2009 SB., ZÁKONEM Č. 159/2010 SB., ZÁKONEM Č. 365/2011
SB., ZÁKONEM Č. 420/2011 SB. A ZÁKONEM Č. 48/2013 SB.*

§ 60

Celoživotní vzdělávání

- (1) V rámci své vzdělávací činnosti může vysoká škola poskytovat bezplatně nebo za úplaty programy celoživotního vzdělávání orientované na výkon povolání nebo zájmově. Bližší podmínky celoživotního vzdělávání stanoví vnitřní předpis. Účastníci celoživotního vzdělávání s ním musí být seznámeni předem.
- (2) O absolvování studia v rámci celoživotního vzdělávání vydá vysoká škola jeho účastníkům osvědčení. Úspěšným absolventům celoživotního vzdělávání v rámci akreditovaných studijních programů, pokud se stanou studenty podle tohoto zákona (§ 48 až 50), může vysoká škola uznat kredity, které získali v programu celoživotního vzdělávání až do výše 60% kreditů potřebných k řádnému ukončení studia.
- (3) Účastníci celoživotního vzdělávání nejsou studenty podle tohoto zákona.

Zdroj: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/zakon-c-111-1998-sb-o-vysokych-skolach-text-se-zpracovanymi>.

* Také zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), není citován v nadpise. Jde o změnu § 45 odst. (4), § 46 odst. (4) a § 48 odst. (1) a (2) zákona o vysokých školách. Nabytí účinnosti dnem 1. září 2009.

Příloha č. 3 Řád celoživotního vzdělávání UK

1. úplné znění Řádu celoživotního vzdělávání Univerzity Karlovy v Praze

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy registrovalo podle § 36 odst. 2 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), dne 26. dubna 1999 pod čj. 16 753/99-30 Řád celoživotního vzdělávání Univerzity Karlovy v Praze.

Změny Řádu celoživotního vzdělávání Univerzity Karlovy v Praze byly registrovány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy podle § 36 odst. 2 a 5 zákona o vysokých školách dne 4. prosince 2012 pod čj. 53 551/2003-30.

I. ÚPLNÉ ZNĚNÍ ŘÁDU CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE ZE DNE 4. PROSINCE 2012

*Akademický senát Univerzity Karlovy
se podle § 9 odst. 1 písm. b) a § 17 odst. 1 písm. i) zákona č. 111/1998 Sb.,
o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách),
a podle čl. 36 Statutu Univerzity Karlovy
usnesl na tomto Řádu celoživotního vzdělávání Univerzity Karlovy,
jako jejím vnitřním předpisu:*

Čl. 1

Úvodní ustanovení

Tento řád upravuje v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (dále jen „zákon o vysokých školách“) a Statutem Univerzity Karlovy v Praze bližší podmínky celoživotního vzdělávání na Univerzitě Karlově (dále jen "univerzita").

Čl. 2

Základní ustanovení

1. Celoživotním vzděláváním se rozumí takové druhy vzdělávání, které doplňují, prohlubují, obnovují nebo rozšiřují vědomosti, dovednosti a kvalifikaci jeho účastníků
2. Do rámce celoživotního vzdělávání se nezahrnuje uskutečňování akreditovaných studijních programů, ani vzdělávání v lékařských nebo nelékařských zdravotnických povoláních.¹⁾ Účastník celoživotního vzdělávání (dále jen „účastník“) není studentem podle zákona o vysokých školách.

¹⁾ Zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, v platném znění a zákon č.96/2004 Sb.,

Čl. 3

Program celoživotního vzdělávání

1. Program celoživotního vzdělávání (dále jen "program") může být zaměřen
 - a) na výkon povolání, nebo
 - b) zájmově.
2. Program může být uskutečňován v českém nebo jiném jazyce. Program může být uskutečňován prezenční, distanční nebo kombinovanou formou.
3. Uskutečňovatelem programu může být
 - a) fakulta,
 - b) vysokoškolský ústav, nebo
 - c) jiné pracoviště (čl. 3 přílohy č. 2 statutu univerzity).Program může být uskutečňován rovněž na základě spolupráce těchto součástí univerzity nebo na základě spolupráce s jiným subjektem, zejména vysokou školou. Program může být koordinován univerzitou.
4. Uskutečňovatel vyhlašuje programy včetně jejich popisu. Popisem programu se rozumí
 - a) název programu,
 - b) zaměření programu,
 - c) forma programu,
 - d) číslo akreditace programu celoživotního vzdělávání, byla-li udělena,
 - e) charakteristika programu, případně profil absolventa programu zaměřeného na výkon povolání,
 - f) podmínky přijímání zájemců a podmínky účasti na programu,
 - g) časový a obsahový plán programu,
 - h) podmínky absolvování programu,
 - i) počet kreditů, které je možné získat absolvováním programu a
 - j) výše úplaty.
5. Způsob vedení evidence programů upravuje opatření rektora.
6. Celoživotní vzdělávání je zpravidla koordinováno prorektorem. Rektor může zřídit poradní orgán pro celoživotní vzdělávání.

Čl. 4

Přijímání uchazečů

Zájemce přijímá do programu jeho uskutečňovatel, a to podle svých kapacitních možností a v souladu se zveřejněnými podmínkami přijímání v programu.

o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění.

Čl. 5

Absolvování programu

1. Podmínkou absolvování programu je splnění stanovených podmínek na jeho úspěšné ukončení.
2. Absolventům programu vydá univerzita osvědčení o absolvování programu. Náležitosti osvědčení stanoví opatření rektora.
3. Podmínkou absolvování programu zaměřeného na výkon povolání je vykonání závěrečné zkoušky, jejíž součástí může být písemná práce. Absolventům programu zaměřeného na výkon povolání se též vydá doklad o závěrečné zkoušce s uvedením její klasifikace. V osvědčení se též uvede způsobilost, kterou absolvent programu získal.

Čl. 6

Úplata za uskutečňování programu

1. Program je uskutečňován za úplatu nebo bezplatně.
2. Výši úplaty za uskutečňování programu, způsob úhrady a termín její splatnosti stanoví na základě kalkulace uskutečňovatel programu. Výši úplaty za vydání osvědčení o absolvovaném programu stanoví na základě kalkulace rektor, není-li v opatření rektora stanoveno jinak.
3. Zaplacení úplaty nebo její části se prokazuje zpravidla nejpozději při zahájení programu; podrobnosti určí uskutečňovatel programu.
4. Na základě písemné žádosti účastníka může být úplata za uskutečňování programu v jednotlivých a odůvodněných případech snížena nebo prominuta. O snížení nebo prominutí úplaty rozhoduje uskutečňovatel programu. Na snížení ani prominutí úplaty nemá účastník nárok

Čl. 7

Univerzita třetího věku

1. Jedním z programů zaměřených zájmově je Univerzita třetího věku.
2. Podmínky přijímání zájemců a pravidla uskutečňování a organizace Univerzity třetího věku stanoví opatření rektora.

Čl. 8

Společná a závěrečná ustanovení

1. Bližší podrobnosti týkající se celoživotního vzdělávání může v souladu s tímto řádem upravit uskutečňovatel programu formou vnitřního předpisu fakulty nebo opatření děkana,

ředitele vysokoškolského ústavu nebo ředitele jiného pracoviště. Opatření podle věty první se obvyklým způsobem zveřejňuje.

2. Pokud se absolvent programu uskutečňovaného v rámci akreditovaného studijního programu stane studentem univerzity podle zákona o vysokých školách, mohou mu být uznány kredity získané v tomto programu, a to až do výše stanovené zákonem o vysokých školách.
3. Tento řád byl schválen akademickým senátem univerzity dne 22. ledna 1999²⁾.
4. Tento řád nabývá platnosti dnem registrace Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy²⁾.
5. Tento řád nabývá účinnosti prvním dnem akademického roku 1999/2000.

²⁾ Změny provedené v rámci registrace byly akademickým senátem univerzity schváleny dne 16. dubna 1999.

Prof. RNDr. Jan Bednář, Csc., v.r.
předseda akademického senátu

Prof. JUDr. Karel Malý, DrSc., v.r.
rektor

Vybraná ustanovení změn

Čl. 2 Změny Řádu celoživotního vzdělávání ze dne 4. prosince 2012 (první změna)

Přechodné ustanovení

Na právní vztahy vzniklé před nabytím účinnosti této změny Řádu celoživotního vzdělávání Univerzity Karlovy v Praze (dále jen „předpis“) a na uskutečňování programů vyhlášených před tímto termínem se vztahuje dosavadní znění předpisu.

Změna Řádu celoživotního vzdělávání Univerzity Karlovy v Praze (první změna) byla schválena Akademickým senátem Univerzity Karlovy v Praze dne 8. června 2012. Tato změna nabyla platnosti dnem registrace Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, registrována byla dne 4. prosince 2012 a účinnosti nabývá dne 1. ledna 2013.

Za správnost I. úplného znění:

JUDr. Ing. Josef Staša, CSc.
předseda Legislativní komise AS UK

RNDr. Tomáš Jelínek
kancléř UK

²⁾ § 36 zákona o vysokých školách. Registrace byla provedena dne 26.4.1999.

Příloha č. 4

§ 8

Učitel druhého stupně základní školy

Učitel druhého stupně základní školy získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu

d) studijního oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného předmětu, a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřeném na přípravu učitelů druhého stupně základní školy, nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou zaměřeném na přípravu učitelů druhého stupně základní školy.

§ 9

Učitel střední školy

(1) Učitel všeobecně vzdělávacích předmětů střední školy získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu

c) ve studijním oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného všeobecně vzdělávacího předmětu, a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřeném na přípravu učitelů střední školy, nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů střední školy.

Příloha č. 5

SYLABUS
VZDĚLÁVACÍ PROGRAM:
UČITELSTVÍ VŠEOBECNĚ VZDĚLÁVACÍCH PŘEDMĚTŮ
pro 2. st. ZŠ a SŠ

Název předmětu
ÚVOD DO STUDIA UVVP
METODIKA KOMBINOVANÉHO STUDIA
Kód předmětu

Garant:	PhDr. Jana Kohnová, Ph.D.
Vyučující:	PhDr. Jana Kohnová, Ph.D.
Fakulta:	Pedagogická fakulta UK
Pracoviště:	Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství
Akademický rok:	2012/2013
Semestr:	
Rozsah výuky:	
Způsob výuky:	Kombinované studium
Způsob zakončení:	Zápočet

Cíl předmětu:
Úvod do studia Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro 2. stupeň ZŠ a SŠ
<ul style="list-style-type: none">1. část ÚVOD DO STUDIA Cílem předmětu je poskytnutí základních informací o studovaném vzdělávacím programu, formě a organizaci studia, obsahu a požadavcích na studenty. Uvedení do metod distanční formy studia.2. část VZDĚLÁVÁNÍ K PROFESI „UČITEL“ Cílem je uvedení do historického kontextu učitelské profese, legislativní vymezení vzdělávání učitelů a přehled dokumentů vzdělávací politiky. Dále má kurz podat přehled programů studia učitelství na vysokých školách a seznámit s programy dalšího vzdělávání učitelství na VŠ.

Obsah kurzu:***I. ÚVOD DO STUDIA***

1. Úvodní informace, legislativní vymezení studia, základní informace o Univerzitě Karlově a o Pedagogické fakultě UK
2. Cíle studia
3. Podmínky a forma studia, nároky spojené s kombinovanou formou studia
4. Informace týkající se organizace studia
5. Informace týkající se obsahové stránky studia

II. VZDĚLÁVÁNÍ K PROFESI „UČITEL“

1. Historický úvod
2. Legislativní vymezení vzdělávání učitelů
3. Dokumenty vzdělávací politiky
4. Koncipování vzdělávacích programů studia učitelství
5. Kde je vzdělávání učitelů realizováno
6. Pedagogické fakulty
7. Další vzdělávání pedagogických pracovníků poskytované vysokými školami

SYLABUS

I. ÚVOD DO STUDIA

1. Úvodní informace

Studium, které budete studovat, je podle §§ 8 a 9 zákona č. 563/2004 Sb. ve znění novely zákona č. 198/2012 Sb., o pedagogických pracovnících, a podle vyhlášky č. 217/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, podle § 1 odst. (1) uvedené vyhlášky je to:

STUDIUM KE SPLNĚNÍ KVALIFIKAČNÍCH PŘEDPOKLADŮ

Název studia je podle § 2 uvedené vyhlášky:

STUDIUM V OBLASTI PEDAGOGICKÝCH VĚD

Studijní program má název:

UČITELSTVÍ VŠEOBECNĚ VZDĚLÁVACÍCH PŘEDMĚTŮ
PRO SŠ A 2. STUPEŇ ZŠ

2. Cíle studia

Cílem je poskytnutí ucelených teoretických vědomostí spolu s dovedností jejich praktické aplikace pro výkon profese učitele VVP, především se zaměřením na rozvoj didaktické znalosti obsahu vyučovaného předmětu.

3. Podmínky a forma studia, nároky spojené s kombinovanou formou studia

Studium má kombinovanou formu, distanční část studia má specifické nároky na studenty – stručné seznámení s distanční formou studia.

4. Informace týkající se organizace studia

Všeobecné informace – jsou na webových stránkách ÚPRPŠ.

Postup při zajištění průkazu studenta. Knihovna v budově ÚPRPŠ, půjčování a možnost zakoupení potřebné studijní literatury.

5. Informace týkající se obsahové stránky studia

Podmínky a obsah studia určuje akreditovaný studijní program.

Informace ohledně jednotlivých předmětů, požadavků na splnění nároků na zkoušku či zápočet, povinnou literaturu atd. sdělí vyučující na úvodní hodině kurzu.

II. VZDĚLÁVÁNÍ K PROFESI „UČITEL“

1. Historický úvod

Dlouhá tradice vzdělávání učitelů

16. a 17. století – Univerzita Karlova a partikulární školy

Tereziánské reformy

Říšský školský zákon 1869

V ČSR 1945 – zavedení vysokoškolského vzdělávání pro učitele

2. Legislativní vymezení vzdělávání učitelů

- Zákon o vysokých školách č. 111/1998 Sb. (novela č. 48/2013 Sb.)
- Školský zákon č. 561/2004 Sb. (novela č. 49/2009 Sb.)
- Zákon o pedagogických pracovnících č. 563/2004 Sb. (novela 198/2012 Sb.)
- Vyhláška o dalším vzdělávání PP, akreditační komisi a kariérním systému PP č. 317/2005 Sb. (novela č. 329/2013 Sb.)

3. Dokumenty vzdělávací politiky

- Zpráva o národní politice ve vzdělávání – ČR, oficiální dokument OECD, 1996
- Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávání a vzdělávací soustavy, 2002
- Boloňská deklarace, 1999
- Lisabonská strategie, 2000
- RVP pro základní vzdělávání, 2004

4. **Koncipování vzdělávacích programů studia učitelství**

Podléhají několikanásobné kontrole kvality obsahu, koncepce a zá-
měru, erudovanosti personálního zajištění. Akreditační komise (pro
VŠ).

5. **Kde je vzdělávání učitelů realizováno**

- především na pedagogických fakultách,
- na dalších učitelských fakultách univerzit.

6. **Pedagogické fakulty**

Na devíti vysokých školách vzdělávají např.:

- učitele prvního stupně ZŠ,
- většinu učitelů 2. stupně ZŠ,
- značnou část učitelů středních škol,
- pedagogy pro neučitelské profese,
- pedagogy pro předškolní vzdělávání,
- speciální pedagogy,
- vychovatele,
- pedagogy volného času,
- sociální pedagogy.

7. **Další vzdělávání pedagogických pracovníků poskytované vy- sokými školami**

Tři skupiny vzdělávacích programů:

- studium ke splnění kvalifikačních předpokladů,
- studium pro splnění dalších kvalifikačních předpokladů,
- studium k prohlubování odborné kvalifikace.

Doporučená literatura:

Zákon č. 561/2004 Sb. ve znění novely zákona č. 49/2009 Sb., školský zákon.
Zákon č. 563/2004 Sb. ve znění novely zákona č. 198/2012 Sb.

Vyhláška č. 317/2005 Sb. ve znění novely č. 329/2013 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému.

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice – Bílá kniha. Praha : VÚI, 2001.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha : VÚP, 2005.

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia. Praha : VÚP, 2007

Rámcový vzdělávací program pro vybranou SOŠ. Praha : NÚOV.

Dějiny Univerzity Karlovy I.–IV., 1348–1990. Praha : Univerzita Karlova, 1995–1998.

EGER, L.; BARTOŇKOVÁ, H. *Studijní texty v distančním vzdělávání.* Olomouc : Palackého univerzita Olomouc, 2003.

Požadavky k zápočtu:

Účast na výuce

V případě omluvené absence – splnění požadavků je možné na vypsané konzultaci, kde prokážete orientaci v přednášené tematice a poskytnutých studijních podkladech.

ÚVOD DO STUDIA

PhDr. Jana Kohnová, Ph.D.

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta

Rok vydání: 2014

Počet stran: 52

Formát: A5

Není určeno k tisku

ISBN 978-80-7290-678-9